

NO SIRDS LATVIJAI

Uz biedrības “Veselības projekti Latvijai” un Stokholmas Ekonomiskās augstskolas Rīgā ekspertu jautājumiem par veselības politiku atbild politiskā partija “No Sirds Latvijai”.

Atbildes sagatavoja Inguna Sudraba.

<p>1. Pēc OECD datiem 2016. gadā Latvija ir bijusi vienīgā no OECD valstīm Eiropā, kas veselības aprūpei tērējusi zem 6%, t.i. 5,7% no IKP, no kuriem budžeta finansējums bija zem 4%. Valdības mērķim ir jābūt nākamajos 4 gados būtiski palielināt veselības aprūpes budžetu.</p>	JĀ X	NĒ
<p>Ja JĀ, kā jūs to nodrošināsiet? Paaugstinot atbildību par sevi un valsti un nepieļaujot Latvijas resursu izšķērdēšanu, bet nodrošinot Latvijas strauju attīstību. Samazinot birokrātiju nodokļu administrēšanā un nodokļu sistēmu pārveidojot saprotamu un caurskatāmu, panāksim augstāku nodokļu maksāšanas disciplīnu, jo tad katrs sabiedrības loceklis un uzņēmējs varēs izprast nodokļu maksāšanas jēgu. Atbalstīsim uzņēmējdarbību gan pilsētās, gan laukos.</p>		
<p>2. Latvijas veselības aprūpes sistēmā noteiktie veselības aprūpes pakalpojumu tarifi ir jāpārskata, jo spēkā esošie ir novecojuši un neatbilst reālajām izmaksām, turklāt tarifu nesakritība ar pakalpojumu patiesajām izmaksām mazina konkurenci pakalpojumu sniedzēju vidū.</p>	JĀ X	NĒ
<p>Komentārs (pēc izvēles)</p>		
<p>3. Patlaban nav skaidri saprotamu kritēriju, kā valsts budžeta līdzekļi tiek piešķirti slimnīcām. Lai nodrošinātu labu pārvaldību, naudas plūsmām veselības aprūpē (t.sk. slimnīcām piešķirtajam finansējumam) jāklūst daudz caurskatāmākām un balstītām uz saprotamiem kritērijiem.</p>	JĀ X	NĒ
<p>Komentārs (pēc izvēles) Viennozīmīgi naudas plūsmām veselības aprūpē (t.sk. slimnīcām piešķirtajam finansējumam) ir jābūt (bez variantiem) caurskatāmām un balstītām uz saprotamiem kritērijiem. Tagadējais veselības modelis – vienkārši-nav iedzīvotājiem draudzīgs, nenodrošina cilvēka, kā iedzīvotāja pamatvajadzības (tiesības saņemt laikā un kvalitatīvu veselības aprūpi). Nodrošināsim: caurskatīsim kritērijus, pa kategorijām (ģimenes, pensionāri, galējā nepieciešamība, profilakse, visiem skaidri pieejami, kritēriji atvērtā telpā i-netā).</p>		

<p>4. Valstij ir jāgarantē pieejama veselības aprūpe ikvienam Latvijas iedzīvotājam neatkarīgi no vecuma, nodarbinātības, mantiskā stāvokļa un citiem kritērijiem.</p>	<p>JĀ X</p>	<p>NĒ</p>
<p>Ja JĀ, kā jūs to nodrošināsiet? Stiprināsim valsts pamatvērtības: klasiskās ģimenes, veselīgas jaunās paaudzes attīstību un cilvēka cienīgas vecumdienas. Uzlabosim pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumiem iedzīvotājiem visas to dzīves garumā, nodrošināsim cilvēciņu medicīnisko aprūpi, kā arī ieviesīsim medikamentu cenu kontroli. Sabiedrības veselības uzlabošanu balstīsim uz profilaktisko pasākumu pieejamību visām iedzīvotāju grupām, kā arī popularizēsīm veselīgu uzturu un tautas sportu. Stiprināsim primāro veselības aprūpi kā visaptverošāko un izmaksu ziņā efektīvāko veselības aprūpes veidu. Realizēsīm principu “veselība visās politikās” un ieguldījumu veselības aprūpē vērtēsīm kā investīciju sabiedrības veselībā, tā stiprinot iedzīvotāju veselības lomu tautsaimniecībā. Rūpēsīmies par veselīgu, ilgu mūžu un dzīves kvalitātes nodrošināšanu visas dzīves garumā. Nodrošināsim daudzpusīgu, katram senioram atbilstošu nepieciešamo sociālo pakalpojumu pieejamību. Aktīvi iesaistīsīmies par senioru fizisko un garīgo integrēšanu sabiedriskajos un ekonomiskajos procesos, pēc iespējas mazinot sabiedrības fiziskās novecošanās negatīvās sekas. Visas dzīves laikā uzturot veselīgu, saprātīgu un aktīvu dzīvesveidu, cilvēks piedzīvos arī cienījamu, ilgu mūžu, kad ar savu viedumu un darbu turpinās stiprināt savu ģimeni, dzimtu, sociālo vidi un tādā veidā arī visu tautu. Tas kopumā veicinās tautas saliedētību un labklājību, kā arī novērsīs ārkārtēju noslāņošanu.</p>		
<p>5. OECD norāda, ka Latvijā pastāv vislielākā plaisa starp veselības rādītājiem turīgajās un nabadzīgajās mājsaimniecībās (30%). Lai to mazinātu veselības aprūpes politikai īpaši jāaizsargā nabadzīgākās un neaizsargātākās iedzīvotāju grupas.</p>	<p>JĀ X</p>	<p>NĒ</p>
<p>Ja JĀ, kā jūs to nodrošināsiet? Stiprināsim valsts pamatvērtības: klasiskās ģimenes, veselīgas jaunās paaudzes attīstību un cilvēka cienīgas vecumdienas. Uzlabosim pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumiem iedzīvotājiem visas to dzīves garumā, nodrošināsim cilvēciņu medicīnisko aprūpi, kā arī ieviesīsim medikamentu cenu kontroli. Sabiedrības veselības uzlabošanu balstīsim uz profilaktisko pasākumu pieejamību visām iedzīvotāju grupām, kā arī popularizēsīm veselīgu uzturu un tautas sportu. Stiprināsim primāro veselības aprūpi kā visaptverošāko un izmaksu ziņā efektīvāko veselības aprūpes veidu. Realizēsīm principu “veselība visās politikās” un ieguldījumu veselības aprūpē vērtēsīm kā investīciju sabiedrības veselībā, tā stiprinot iedzīvotāju veselības lomu tautsaimniecībā. Rūpēsīmies par veselīgu, ilgu mūžu un dzīves kvalitātes nodrošināšanu visas dzīves garumā. Nodrošināsim daudzpusīgu, katram senioram atbilstošu nepieciešamo sociālo pakalpojumu pieejamību. Aktīvi iesaistīsīmies par senioru fizisko un garīgo integrēšanu sabiedriskajos un ekonomiskajos procesos, pēc iespējas mazinot sabiedrības fiziskās novecošanās negatīvās sekas. Visas dzīves laikā uzturot veselīgu, saprātīgu un aktīvu dzīvesveidu, cilvēks piedzīvos arī cienījamu, ilgu mūžu, kad ar savu viedumu un darbu turpinās stiprināt savu ģimeni, dzimtu, sociālo vidi un tādā veidā arī visu tautu. Tas kopumā veicinās tautas saliedētību un labklājību, kā arī novērsīs ārkārtēju noslāņošanu.</p>		

<p>6. OECD norāda, ka viena no problēmām Latvijā ir ļoti augstie līdzmaksājumi, ko iedzīvotāji maksā par veselības aprūpi. Latvijas iedzīvotāji par veselības aprūpes pakalpojumiem no savas kabatas maksā 42% no visiem izdevumiem, bet vidēji OECD valstīs šis rādītājs ir 20%. Iedzīvotāju līdzmaksājumi ir jāsamazina līdz vidējam rādītājam OECD valstīs.</p>	JĀ	NĒ
<p>Ja JĀ, kā jūs to nodrošināsiet? Nodrošinot veselības aprūpes budžeta lielāku finansējumu: Paaugstinot atbildību par sevi un valsti un nepieļaujot Latvijas resursu izšķērdēšanu, bet nodrošinot Latvijas strauju attīstību. Samazinot birokrātiju nodokļu administrēšanā un nodokļu sistēmu pārveidojot saprotamu un caurskatāmu, panāksim augstāku nodokļu maksāšanas disciplīnu, jo tad katrs sabiedrības loceklis un uzņēmējs varēs izprast nodokļu maksāšanas jēgu. Atbalstīsim uzņēmējdarbību gan pilsētās, gan laukos.</p>		
<p>7. Tiesībsargs, Eiropas Komisija un Pasaules Bankas eksperti uzsver, ka kvotu sistēma Latvijā nenodrošina veselības aprūpes pakalpojumu pieejamību, kvalitāti un vienlīdzīgas iespējas. Ir jāapsver atteikšanās no kvotu sistēmas.</p>	JĀ	NĒ
<p>Komentārs (pēc izvēles) Kvotu sistēma sevi nav attaisnojusi, izstrādāsim kopā ar veselības speciālistiem visiem pieejamu sistēmu, aprēķinot statistiski pa gadiem, cik aptuveni kādas zāles iziet pa gadiem...</p>		
<p>8. Lai nodrošinātu paaudžu nomaiņu medicīnā, jaunažiem ārstiem un māsām ir jāsaņem finansiāla motivācija palīkšanai strādāt Latvijā, it īpaši vietās, kur šo speciālistu trūkums ir visizteiktāk jūtams.</p>	JĀ	NĒ
<p>Ja JĀ, kā jūs to nodrošināsiet? Nodrošinot veselības aprūpes budžeta lielāku finansējumu: Paaugstinot atbildību par sevi un valsti un nepieļaujot Latvijas resursu izšķērdēšanu, bet nodrošinot Latvijas strauju attīstību. Samazinot birokrātiju nodokļu administrēšanā un nodokļu sistēmu pārveidojot saprotamu un caurskatāmu, panāksim augstāku nodokļu maksāšanas disciplīnu, jo tad katrs sabiedrības loceklis un uzņēmējs varēs izprast nodokļu maksāšanas jēgu. Atbalstīsim uzņēmējdarbību gan pilsētās, gan laukos. No programmas: nodrošinām tie kas pabeidz mācības 4.g. Latvijā, nākamie 4-i gadi jāatstrādā Latvijas iestādēs, mācību maksa – atmaksājas...</p>		
<p>9. Veselības aprūpes speciālistu atalgojuma sistēmai jābūt caurskatāmai un pamatotai. Nav pieņemams, ka viena līmeņa speciālistiem atalgojums var atšķirties pat vairākas reizes, kā tas ir patlaban.</p>	JĀ	NĒ
<p>Komentārs (pēc izvēles) Veselības aprūpes speciālistu atalgojuma sistēmai jābūt caurskatāmai un pamatotai, to arī izdarīsim, ar nozaru speciālistiem izstrādās pieņemamu shēmu, pēc kuras izvērtēti izveidos atalgojuma sistēmu.</p>		

<p>10. Šobrīd lielu daļu veselības aprūpes speciālistu tālākizglītības finansē farmācijas un medicīnisko ierīču ražotāji. Šī situācija var apdraudēt pacientu intereses un būtu jāmaina, būtiski palielinot valsts un pašvaldību finansējumu ārstniecības personu tālākizglītībai.</p>	<p>JĀ X</p>	<p>NĒ</p>
<p>Komentārs (pēc izvēles) Veselības aprūpes ir sociāla funkcija, bet diemžēl ne tikai Latvijā, bet globālā mērogā ir orientēta uz maksimālās peļņas gūšanu, pie tam globāli vadītā un sadalītā tirgū. Līdz ar to gan resursu sadalē gan ārstniecības metožu un tehnoloģiju izvēlē kā primārais ir peļņas maksimizēšana medikamentu un ārstniecības iekārtu ražotājiem un ārstniecības pakalpojumu sniedzējiem. Mainoties apziņai no alkatības un sava pašlabuma vairošanas uz apziņu, ka primārais ir palīdzēt un kalpot – arī resursi tiks izmantoti racionāli un primāri novirzīti pacienta efektīvai ārstēšanai. Tādai ir jābūt valsts ideoloģijai un tāda ideoloģija ir jāpārstāv arī starptautiskā mērogā.</p>		
<p>11. Pasaules Bankas eksperti un Valsts kontrole norāda, ka ārstu nodrošinātā veselības aprūpes kvalitāte nav pietiekama. Ārstu atalgojums ir jāsaista ar skaidri definētu kvalitātes kritēriju izpildi.</p>	<p>JĀ X</p>	<p>NĒ</p>
<p>Komentārs (pēc izvēles) JĀ, ir diezgan daudz paraugu no citu valstu veselības kvalitātes sistēmām, kuras varētu kalpot par pamatu ieviešanai.</p>		
<p>12. Lai uzlabotu nozares resursu efektīvu izlietojumu, Veselības ministrijai ir jānodrošina, ka Latvijā tiek ieviestas starptautiski nevis nacionāli izstrādātas (prioritāri – Eiropas, piemēram NICE) izmeklēšanas un ārstēšanas vadlīnijas.</p>	<p>JĀ</p>	<p>NĒ X</p>
<p>Komentārs (pēc izvēles) Jāņem vērā cilvēku dzīves vietas ģeogrāfiskā vide, tajā skaitā, piemēram, homeopātisko preparātu izvēlē būtiska ir izejvielu izvēle tajos platuma grādos, kas ir maksimāli tuvu dzīvesvietai.</p>		
<p>13. Patlaban ģimenes ārsti nepilda lielu daļu no Veselības ministrijas noteiktajiem kvalitātes kritērijiem, kā arī pacientus pie speciālistiem nosūta gandrīz divas reizes biežāk, nekā to dara kolēģi citās Eiropas valstīs. Ir jāturpina stiprināt primārās veselības aprūpes loma veselības aprūpes sistēmā.</p>	<p>JĀ X</p>	<p>NĒ</p>
<p>Ja JĀ, kā jūs to nodrošināsiet? Vispirms jau izglītojot iedzīvotājus, pierādot jēgu investēt savā veselībā, dzīvojot veselīgi, radot vidi veselīgai dzīvei. Stiprināsim valsts pamatvērtības: klasiskās ģimenes, veselīgas jaunās paaudzes attīstību un cilvēka cienīgas vecumdienas. Uzlabosim pieejamību veselības veicināšanas un slimību profilakses pasākumiem iedzīvotājiem visas to dzīves garumā, nodrošināsim cilvēcīgu medicīnisko aprūpi, kā arī ieviesīsim medikamentu cenu kontroli. Sabiedrības veselības uzlabošanu balstīsim uz profilaktisko pasākumu pieejamību visām</p>		

<p>iedzīvotāju grupām, kā arī popularizēsim veselīgu uzturu un tautas sportu. Stiprināsim primāro veselības aprūpi kā visaptverošāko un izmaksu ziņā efektīvāko veselības aprūpes veidu. Realizēsim principu “veselība visās politikās” un ieguldījumu veselības aprūpē vērtēsim kā investīciju sabiedrības veselībā, tā stiprinot iedzīvotāju veselības lomu tautsaimniecībā. Rūpēsimies par veselīgu, ilgu mūžu un dzīves kvalitātes nodrošināšanu visas dzīves garumā. Nodrošināsim daudzpusīgu, katram senioram atbilstošu nepieciešamo sociālo pakalpojumu pieejamību. Aktīvi iesaistīsimies par senioru fizisko un garīgo integrēšanu sabiedriskajos un ekonomiskajos procesos, pēc iespējas mazinot sabiedrības fiziskās novecošanās negatīvās sekas. Visas dzīves laikā uzturot veselīgu, saprātīgu un aktīvu dzīvesveidu, cilvēks piedzīvos arī cienījamu, ilgu mūžu, kad ar savu viedumu un darbu turpinās stiprināt savu ģimeni, dzimtu, sociālo vidi un tādā veidā arī visu tautu.</p> <p>Ja NĒ, ko vajadzētu darīt tā vietā?</p>		
<p>14. Veselības ministrijai ir daudz aktīvāk jāorganizē un jāfinansē profilakses pasākumi un veselīga dzīvesveida popularizēšana, kas var būtiski ietaupīt izdevumus veselības aprūpei nākotnē.</p>	<p>JĀ X</p>	<p>NĒ</p>
<p>Komentārs (pēc izvēles) JĀ- tas ir jānodrošina piesaistot zinošus, darba rezultātā ieinteresētus speciālistus, lai darba grupas ir profesionālas, ne tikai ķeksīša pēc izveidotas.</p>		
<p>15. Ir jāievieš Pasaules Bankas izstrādātā slimnīcu tīkla reorganizācija, kas balstās izvērtējumā par slimnīcu iespējām sniegt kvalitatīvu un pacientam drošu veselības aprūpi un paredz noteiktu pakalpojumus centralizēt, lai uzlabotu kvalitāti un efektivitāti, bet citus pakalpojumus decentralizēt, lai uzlabotu pieejamību.</p>	<p>JĀ X</p>	<p>NĒ</p>
<p>Komentārs (pēc izvēles) Doma laba, bet ko visu laiku dara veselības ministrija, jau vismaz 5-10 gadu garumā????? Reorganizē un pārtaisa (pareizāk sākot salauž un iznīcina veselības nozares normālu, ilgtspējīgu darbību, tas ir jāizbeidz, kamēr vēl ir ko saglābt un attīstīt.</p>		
<p>16. Pasaules Banka norāda, ka šobrīd problemātisks ir datu trūkums par privāti finansēto veselības aprūpi. Veselības ministrijai ir jānodrošina datu pieejamība un analīze par veselības aprūpes sistēmu kopumā, t.sk. par privātajiem veselības aprūpes pakalpojumu sniedzējiem.</p>	<p>JĀ X</p>	<p>NĒ</p>
<p>Komentārs (pēc izvēles) Protams, vai tad par tādiem reģistriem un datiem ziņu NAV? Jābūt un ir, tikai kā tas tiek izmantots, realizēts un kā tas darbojas iedzīvotāju labā?</p>		
<p>17. Lai mazinātu zāļu cenas un uzlabotu plašāku pieejamību, Latvijai ir jāattīsta sadarbība ar citām valstīm kopīgiem zāļu iepirkumiem vai kopīgām sarunām ar ražotājiem par zāļu cenām.</p>	<p>JĀ X</p>	<p>NĒ</p>
<p>Komentārs (pēc izvēles)</p>		

JĀ- caurskatāma, izvērtēta un ilgtspējīga darbība....		
18. Ir jāmazina zāļu ražotāju ietekme uz ārstu zāļu izrakstīšanas paradumiem un lieltirgotāju ietekme uz farmaceitu zāļu izsniegšanas paradumiem.	JĀ X	NĒ
<p>Ja JĀ, kā jūs to nodrošināsiet?</p> <p>Veselības aprūpes ir sociāla funkcija, bet diemžēl ne tikai Latvijā, bet globālā mērogā ir orientēta uz maksimālās peļņas gūšanu, pie tam globāli vadītā un sadalītā tirgū. Līdz ar to gan resursu sadalē gan ārstniecības metožu un tehnoloģiju izvēlē kā primārais ir peļņas maksimizēšana medikamentu un ārstniecības iekārtu ražotājiem un ārstniecības pakalpojumu sniedzējiem. Mainoties apziņai no alkatības un sava pašlabuma vairošanas uz apziņu, ka primārais ir palīdzēt un kalpot – arī resursi tiks izmantoti racionāli un primāri novirzīti pacienta efektīvai ārstēšanai. Tādai ir jābūt valsts ideoloģijai un tāda ideoloģija ir jāpārstāv arī starptautiskā mērogā.</p>		
19. Ir jānodrošina, lai veselības aprūpes speciālistiem par ierastu praksi kļūtu zāļu nozīmēšana pēc to aktīvās vielas, un aptiekās kā pirmo medikamentu pacientiem piedāvātu lētāko medikamentu ar konkrēto aktīvo vielu.	JĀ X	NĒ
<p>Ja JĀ, kā jūs to nodrošināsiet?</p> <p>Daudzmiljonu vērtajā e-veselības sistēmā ir funkcionalitāte recepšu izrakstīšanai, sistēma ir jālieto, lai izrakstītu receptes pacientam, tas nozīmē, ka sistēmā arī var paredzēt nosacījumus, kas liek izvēlēties medikamentu pēc aktīvās vielas ar zemāko cenu, savukārt gadījumos, kad ārsts šo pirmo izvēli, lai nodrošinātu medikamentu par zemāko cenu neizmanto vai apiet – viņam ir jāpamato savs lēmums. Veselības aprūpes ir sociāla funkcija, bet diemžēl ne tikai Latvijā, bet globālā mērogā ir orientēta uz maksimālās peļņas gūšanu, pie tam globāli vadītā un sadalītā tirgū. Līdz ar to gan resursu sadalē gan ārstniecības metožu un tehnoloģiju izvēlē kā primārais ir peļņas maksimizēšana medikamentu un ārstniecības iekārtu ražotājiem un ārstniecības pakalpojumu sniedzējiem. Mainoties apziņai no alkatības un sava pašlabuma vairošanas uz apziņu, ka primārais ir palīdzēt un kalpot – arī resursi tiks izmantoti racionāli un primāri novirzīti pacienta efektīvai ārstēšanai. Tādai ir jābūt valsts ideoloģijai un tāda ideoloģija ir jāpārstāv arī starptautiskā mērogā.</p>		
20. Lai veicinātu iedzīvotāju veselības pratību, skolās ir jāatjauno veselības mācība.	JĀ X	NĒ
<p>Komentārs (pēc izvēles)</p> <p>JĀ, JĀ, JĀ, par to daudzās skolās un biedrībās runā, bet labos nodomus bremsē augstākstāvošās organizācijas (ministrija), ir arī veiktas aptaujas starp skolām un skolēniem (var atkārtot)-viennozīmīgi, jo ātrāk atjaunos jau no mazotnes (skolās) veselības stundu, jo veselīgāki, veiksmīgāki, informēti, tātad – sagatavotāki būs mūsu bērni, kas ilgtermiņā ir labs pamats veselīgai nācijai ar pareizu domāšanu...</p>		